

## Nystuen blir sentrum for tamreindriften i Valdres

Fra 1880-årene og utover til 1900 var Nystuen sentrum for reindriften på Filefjell, med andelshavere fra Vang, Øye og Borgund.

Om vinteren, når det skulle merkes og slaktes, samlet så å si alle reineierne seg på Nystuen så det ble det rene vintermarken der oppe. Kom det uvær ble de værende på Nystuen uke etter uke til været gav seg og de kunne arbeide med reinen.

Det var et prektig syn når reingjeterne med sine hunder kom drivende med et par tusen rein fra Sulefjell. En gjeter gikk foran flokken og lokket. Foregangsreinen gikk tett etter ham, og hele flokken fulgte i full fart ned lia. 3—4 hunder hadde arbeide med å holde dyrene samlet og drive dem inn på planen ved Nystuen.

Nå fikk reinen roe seg en times tid. Gamle Anders kom med en boks salt, blandet med kvannelaav, som han strødde på snøen, og som reinen med begjærlighet forsynte seg av. Reinen ble til slutt så saltvant at det hendte flere ganger at hele flokken kom tilbake om natten, helt inn til husene på Nystuen for å få salt.

Når gjeterne hadde fått seg mat og slukket tørsten med atskillige kopper kaffe, begynte arbeidet. 4—5 mann med lasoer fanget inn de dyr som skulle slaktes og de som skulle merkes. Nå var det en 60—70 eiere som både ville ha slaktet og merket de kalvene som tilkom dem. Det er da lett forståelig at det kunne oppstå krangel og misnøye om både kalvemerkingen og de dyr som var slaktet. Mange merker var nemlig så like at det var vanskelig for en som ikke var fagmann å forstå hvem som var den virkelige eier. Det oppsto ofte krangel og munnhuggeri mellom eierne. De brukte mange ganger grove uttrykk og skjelte hverandre ut etter noter. Til slutt ble de enige om å utnevne en av de gamle gjeterne til å avgjøre hvem

som var den rette eiermann. Den oppnevnte kontrollør kjente så å si hvert eneste merke og kunne sine ting, men han var dyktig lat. Til slutt ville han ikke løpe rundt og kontrollere hvert dyr som skulle slaktes, men fikk seg en god stol og en reinsdyrpels og plasserte seg midt på plassen. Når en rein ble fanget skrek han: «Trekk den hit». Dette vakte munterhet blant de tilstedeværende og skuespillet fortsatte med liv og lyst til den sene kveld.

\*

Fra 1890 ble tamreinhold drevet på en helt annen måte enn i tidligere år.

I første halvdel av 1890-årene ble det slutt med de selskaper hvor hver andelshaver hadde sitt eget merke. Nå ble det dannet mindre selskaper av unggutter som slo seg sammen og reiste nordover til Røros og Namdalen, ja helt opp til Mosjøen og inn i Västerbotten og Jämtland og kjøpte rein. Eierne brukte da et felles merke på dyrene.

I årene fra 1890 til 1950 har det vært stiftet og drevet utallige reinselskaper i Vang og de tilstøtende bygder. Lønnsomheten har selvfølgelig vært svingende fra tid til annen, men meg bekjent er det ingen som har lidt noe tap på reinoppdrett. Men ett er sikkert, for Vang har tamreinen vært en betydelig inntektskilde som få har vurdert etter den verdi den har hatt for bygden.

## Opdal Renkompani

Uvdal i Numedal

Opdal Renkompani er det eldste reinselskap i det sydlige Norge, d. v. s. sønnafor Rørosbanen. Reinkompaniet har store fjellstrekninger som de eier.

Helge Wetlesen har for Opdal Renkompani i skrivelse til meg meddelt følgende om selskapets start m. v.